

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSEG'
ENGEDLMÉVEL,

Nro 8.

**Költ Bétsben, Bold. Afzszony Havának (Januáriusnak)
 26-dik napján 1798-dik Efstendőben.**

Német Birodalmi Tudósítások.

Rastadtban, a' Német Birodalmi Ren-
 dek' Követei' részéről is meg-esett már
 Jan. 15-dikénn, a' minden meg-határozás
 nélkülvaló plenipotentziáknak a' Fr. Kö-
 vetek előtt való bé-mutatása, kik is azo-
 kat helybe-hagyták, és ők is a' magok
 plenipotentziájának mássát által adták a'
 Német-Birodalmi Követségnek.

H

Mögüntziában, az előbbeni Igazgatás' formája, frantzia módivá változtatott által Jan. 15-dikénn-

Mannheimot fel-kívánták a' Frantziák Jan. 7-dikénn; mely kívánsággal Kurír küldettetett azonnal a' Baváriai Választó-Hertzeghez.

Olasz Tudósítások.

Velentze' Városához szerentséssen el érkezett Jan. 18-dikánn Ts. Kir. Haditárnokmester Gróf *Wallis*, 's ki-szállván hajóából a' Sz. Márk' piattzára; nagy tisztelettel 's örömmel fogadtatott a' néhai Velentzei Respubliká' Rendjeitől, 's főbb Vitézeitől, a' közsöntés után pedig mindjárt a' Fő-Templomba kísértetett, a' hol nagy énekes Mise tartatott. Ezen közben a' Ts. K. Batalionok is ki szállottak a' vezett piatzra, 's rendbe állván, háromszori szálvét löttek. A' Szentegyházból a' quartélyjára kísértetett Gróf *Wallis*, oly örvendetes sűrű *Éljen* kiáltozások között; melyeket, a' miht maga írta, nem lehetett belső édes meg-indulás nélkül szemlélni és hallani, 's azt mondja ezen napról; hogy ez felül múlt, minden más, egyebetant jeles örömnapokat, melyeken a' több Velentzei helyek is, a' hová elébb mentek be Katonáink, igyekeztek szembe-lőnőképpen ki-mutatni sorsokkal való

egész meg-elégedéseket, és F. Urokhöz viseltető erős bizodalmokat 's szíves indulatjokat. Más nap, úgymint Jan. 19-dikén *Páduába* szándékozott indulni Gróf *Wallis*, mely Városban fog lenni, az eddig való meg-határozások szerént a', Ts. K. Generálcommandó.

Róma Városának környülállásairól, következő értelmű summáját közli a' Bétsi Udvari Újság, némely magános Leveleknek: „Híre volt már egy időtől fogva, hogy Karátson' lüncpe fogna lenni *Róma* Városa' revolútzlójának kezdő napja. Valósággal meg is történt Dec. 27 dikénn, hogy *Villa Medicis* nevezetű épület' Udvarán kétszáz Ember, úgy nevezett Szabadságfáját állított fel, 's a' Spanyol piacon lévő polgár' strázsa-helyet el foglalta. Azon éjtszaka, egy, a' fel 's alá járkáltt Dragonyosok között meg-sebesítettett. — Dec. 28 dikánn, a' Tiberis vizén túl lévő Vendégfogadóknak, kenyeret 's bort kaptak ingyen az olyan Személyek, kik az említett fával harmonizáló bokrétaikat raktak fel. A' Frántzia Követ' palotájával által-ellenben (mint közönségesen beszél-lik) Szabadság hirdettetett, 's olaj, tor, hús, kőfén, 's egyéb effélék ígérődtek, a' prédikáltatott tárgy' Védelmézőinek. Ezen-közben meg-értvén a' Revolútzionisták, hogy a' Septimi-Kaputól feles számú Ka-

tonaság jön ellenek; ők, eleikbe indultak a' Katonáknak, kik, több ízben megintették a' zenebonásokat, hogy térnének visszra: de Ezek nem tsak visszra nem tértek, hanem unfzolták a' Katonákat, hogy tsak löjjenek. Azok löttek is mind egyszerre. A' tolongó tsoport között lévén Fr. Generális *Düphot*, egy golyóbis által úgy találtatott; hogy azonnal le esett. A' Követ *Bonaparte* Jósef, a' kert' ajtajain által szaladt el, a' mint beszéllek, a' veszedelem elől. — A' Sz. Atya, a' ki igen beteg; közönséges Könyörgéseket rendeltetett, 's minden Teátromokat bezaratott.

Helvétziai Tudósítások.

A' Bernai és Freyburgi Kántonok' Kormányzékeihez intézett kívánságata' Frantzia Direktóriumnak; melyről a' múlt postán emlékeztünk, visszra-küldötték az említett Kormányzékek olvasatlan, *Mengaud* Fr. Követnek; oly magok ki nyilatkoztatása mellett, hogy Frantzia-Ország elleneséges szándékának kéznek fegyveres kézzel ellent állani. — A' Bernai Kánton' serkentésére, mind a' 13 Kántonok újra megesküdtek a' közöttök lévő Frigynak továbbra is szentül való meg-tartására. A' Lucerni, Solothurni, és Zürchi (Tigurumi) Kántonok oly ajánlást is tettek a' Bernai

és Freyburgi Kántonoknak, hogy egyesíteni fogják vélek a' magok fegyveres erejüket. Basílea, neutrálisnak akar maradni.

A' Genevai tó mellett fekvő *Lausanna* és *Vibiscus* (*Vevay*) nevű Városai *Vaatland*nak (*Pays de Vaud*-nak) felmondták az engedelmességet a' Bernai Kántonnak, melyhez tartoztak: de még nem tudatik bizonyosan, ha nem csak némely Revolúzionisták vetemedtek e' szökás szerént ily vakmerőségre? mert az bizonyos, hogy *Waatland* Lakosinak legnagyobb része, a' Bernai Kántonnal való egyességet nem akarja fel-bontani.

Genevánál, tizenöt ezer főből álló Frantzia Korpus vonja öfzfze magát.

A' Basíleai Kánton' Kormányfőkének oly értelmű Rendelése tétetett közönségesé Jan. 7-dikénn, hogy mind magános Házakban, mind közönséges társaságokban vigyázzon kiki, mit beszéll?

Angliai Tudósítások.

Egy szava hihető Anglus Hajóslegény, a' ki Fr. Ország' Bresti partja alól Dec. 25-dikénn indult el; 's Jan. első napján érkezett Angliának *Oxfordne*zi Kikötőhelyébe, elevenen le-beszéllette a' Frantziáknak, Anglia ellen erányzott iszonyú nagy készületeiket. Az ő előadása szerént t. i.

tizenhat línei hajók készitődtek ott fel-
 eséggel igen sietve, 's majd négyszáz
 ágyúzó tsónakok állottak készen. Egy nagy
 Hidasnak vagy Talpnak alkotásában te-
 merdek Emb-er foglalatószkodott: mivel a'
 hosszfa ezen szertelen alkotmánynak hét-
 száz lábnyira határoztatott a' Talalójától
Monge Tudóstól; a' szélessége pedig, há-
 romszáz lábnyira, hogy rea ferjenek tiz-
 ezer Katonák, sok hajtó makhinákkal, vi-
 toriákkal, golyóbis tüzesítésre való kemen-
 tézkekkel, sántzokkal, szükseges lovakkal
 's ágyúkkal, a' ki szálláshoz meg-kívánta-
 tó fel-vonó-hidakkal, 's egy Vátral egye-
 temben. A' Frantzia Katonák nagy kész-
 séggel teszik a' munkát ezen Hidas körül,
 melynek már készen is vólt az allja, hat
 's hét egymáson fekvő gerendákból. Akár-
 ki láthatta, sőt még az Anglus foglyok is
 alkalmaztatódtak a' körülötte való do'ogra,
 's nevezetessen Az maga is, a' ki beszél-
 lette ezeket, egy vólt a' Munkások köz-
 zül. Harmintz ilyen Hidasok tsináltatása
 vólt szándékban, a' melyeken ösfzeséggel
 háromszázezer fegyveres Ember indulhas-
 son, egynehány Kikötőhelyeiből Fr. Or-
 szágnak, Angliának különböző szélei ellen.
 A' tüzes golyóbisok által reményli *Monge*,
 hogy az Angliai línei hajók' közelítését
 meg-lehet gátolni: az ő Hídassokat el-
 lenben, nem lehet félteni az el-égetéstől,

és minthogy nagy: az el süljedéstől sem; és akármely lapos parthoz is lehet rajta közelíteni.

Angliába való bé-szállás. Ily értelmű Tzím alatt játszanak most Párisban egy Komédiát. Tsak Trágédiává ne váljon a' valóságos bé szállásnak meg-próbálása!

Napkeleti-Indiában, nagy készülétek tétetnek, Anglia' részéről a' Manillai gazdag Spanyol Szigetek ellen.

Az Amerikai Respublikához oly bizodalma van az Angliai Ministériomnak, hogy ha még tartani fog a' had: az említett Respublikát is meg-nyerheti a' Fr. ák ellen való fegyverfogásra.

Bétsbe, Berlinbe, Pétersburgba, és Nápolyba, egyszerre négy Kurírok indíttatnak Londonból, Jan. első éjfélszakáján.

Nagy-Britannia, a' maga határai ellen erányzott ellenséges szándéknak meg-gáto'ására soha még nem vólt oly jó állapotban mint most: nem kell tehát az említett szándék' szörnyítésével, ag-górást okozni a' Népnek; de nem kell azt más részről, mód nélkül való biztatással, nagy maga meg hittségbe is ejteni. Dundás Minister' szavai vóltak ezek, Déc. 30 dikánn az Ország-gyűléséhez. Emlékezett a' Minister, Anglia' ideinek azon ditső Szakaszfzáról is, midőn Erzsébet Király' országlá-sa alatt, a' Spanyol Király 2-dik *Filip,*

győzhetetlen nevezet alatt indított egy ropantt Hajóssereget, Anglia ellen, tudva lévő szerentsétlen ki-menetellel. Azon időszakafról azt mondotta Dundás Úr, hogy nem volt akkor Anglia oly hatalmas mint most: tsak szükség, hogy most éppen oly vigyázó, és munkás legyen mint volt akkor. Engedelmet kért továbbá 's nyert is, hogy egy Törvény-formáját terjeszthessen a' Gyűlés' eleibe, mely Törvény, szabadságot adjon bizonyos számig, a' reguláris Regementek' hijánosságainak, Polgár-Katonákból való ki-pótolására.

Frantzia Tudósítások.

Az Anglusok ellen, hogy annál inkább neki tüzesíthesse a' Direktórium a' Nemzetet, újjabb vadúl ellenek azt hirdettette ki mostanság is a' *Redacteur* által, hogy az Anglus Minister, Nemzete' kereskedését oly felette mondotta lenni a' Fr. kereskedésnek, mint a' hogy 18 vagyon az 1 felett; és hogy 7 millió lívert hajtanak befiztendőnként Angliának az onnét ki-szállítódó produktumok; sőt még többet is hét milliónál; Frantzia-Ország pedig nem kap be többet négy milliónál, minden szorgalmatossága' gyümöltseiből, a' melyeket befiztendőt által szokott Külföldre ki-küldözni. — Tsak magában Párisban, a' Kereskedőknél találtatott Angliai tiltott porté-

kák, három millió líverre betsültetnek. — Hogy a' Frantzia Nép, viszsza ne emlékezhessek, előbbeni állapotjára: ebből az okból újra igen keményen megtiltotta a' Belső-batárságra-ügyelő-Minister egész Fr. Országban a' harangozást. — A' Fr. földön történő haramiaságokról, ismét panaszt tett a' Direktórium, a' Törvényhozó Gyűlésnek. A' Felső-Ligerisi Departmánban (Közönségestársaságosztályban) egy posta-szekér, mely, 3 száz ezer livert vitt a' Sereg' számára, egészen ki-rabolgatott, 's el vétettek két csomó Írások is, melyek a' Basíleai Fr. Követhoz voltak útasítva. Nem messze Aix (Aquae Sextiae) Városától, (mely, Páristól 163 órányira esik Dél és Napkelet között) két Kuríroknak állottak el az útját. Az ilyen veszedelmes Úton-álló-tolvajoknak ki-írthatása végett javasolta a' Direktórium, hogy újra a' halálos büntetést kell fel-állítani. — A' Belga Tartományokon fekvő adósságok, laistromát Jan. 2-dikán terjesztette a' Direktórium a' Törvényhozó-gyűlés' eleibe, mely laistrom háromszáz millió livert foglal magában. — A' hadi-segítések' példának ki-hirdettetésében, izorgalmatosok a' Fr. Elöljárók, hogy azoknak követésére Másokat is annál inkább fel-buzdíthassanak. Az újjabb példák között nevezetesen a' *Bordeauxi* Kalmárságnak 's a' Direktórium Katonai

örizetének hazafiúi áldozatjaik. A' Burdegalai Kereskedők t. i. meg-kérettetvénn, hogy adnák által a' Respublika' szolgálatjára, minden szállító-hajóikat, a' melyekre több fér tíz tonna (kétszáz mázsa) teréhnél: ezen kérésnek telyesítésére, a' leg-szívesebb készségjeket mutatják. A' Direktórium Testörzői pedig, önkéntvaló indulatjokból el végezték magok között, hogy minden Hónapban egy napi zsóldjokat a' hadi-kasszába ajándékozzák. — Azon útszája Párisnak, melyen van *Bonaparte'* háza, *Chantereinenek* hívattalott anakelőtte: de már Déc. 30-dik éjtszakájától fogva, Győzedelem útszájának (*Rue de la Victoire*) neveztetik. *Bonaparte'* nak magának, *Olasz-Országi Hérós* a' neve Párisban, 's minden ki-gondolható tiszteletek tételnek nékie: ő azonban szoross regulájává tette magának, hogy a' nemes együgyűség' útjáról leg-kisobbnyire is el ne távozzék.

Az új Spanyol Követ Gróf *Cabarrus* (a' szép *Tallienhé*) Attya, már Párisban vagyon: Portugallus Követ *Aranjo*, még se' szabadult ki a' *Templom* nevű Párisi Fogházból. Ezen Úrtól valamely *Wisco-wich* nevű Lengyel, 9 száz ezer lívert tsalt ki oly ígérettel, hogy ő a' Direktóriumot jóvá fogja tenni Portugalliához. Hasonló formán bánt ez a' Lengyel (kinek több Patriótái is tartózkodnak Párisban) a' né-

hai Velentzei Respublika' Párist Kövétével *Quirini* Exnobilével, ki most hasonlóképpen árestombban ül, mint *Aranjo* Úr.

A' *Redacteur*nek 10-dik Januáriusi Darabja egy hírt közlött, mely szerént, Anglia' ösztönözésére, egyesítettek ezen Hatalmassággal t. i. Angliával magokat Pruszfia és Rufszfia, a' Fr. Respublika ellen. De egyfzersmind ezen hírnek valóságát lehetetlennek állította Pruszfiára nézve, melyről azt mondja, hogy annak boldogsága és dűtsősége, a' Fr. Respublikával való egyességben vagyon.

Elegyes Tudósítások.

Az Orosz Birodalomban, hogy annál nagyobb előmenetele lehessen a' Bányászásnak: az attól fizetendő adót, jóval lejjebb szállította a' Tsászar. Az Orosz Birodalom tízmeres Rendjeinek különös foglalatosságaiak lesznek ezentúl. A' Sz. Andras Vitézei gondoskodni fognak, a' közönséges nevelés alá vett Tsetsemő Gyermekek' házaikra; a' *Newski Sándor* Rendje Vitézei az Invalidusok' házaikra; 's az Oskolákra; a' Sz. Anna' 1-ső és 3-ad rangú Vitézei a' Polgári rendű Betegekre; a' 3 dik rangúak a' Szegények' házaikra.

Hogy az Ángliai Templomokban a' közönséges Könyörgések, óhajtott épületekkel tartatnak, nagy eszköze volt ezen méltó tzelnek, egy közönséges tiszteletben

lévő *Garrick* nevezetű Teátrálista, a' ki, némely Barátjai előtt, el szokta vólt olvasni olykor olykor mustrául a' Templomi Könyörgést, mely példaadást sok Prédikátorok is fordítottak mindjárt hasznára: annakutánna pedig több több Követők találkoztak.

Béts.

Magyar-Ország' áldott földje' ritka terméseinek bővebb meg-esmérésére, és azok által, a' külföldre való Magyar kereskedésnek gyarapítására, hathatós példa lehet a' *Kassa*-meljéki *Opálbánya'* virágzása, 's az *Opállal* — ezzel az egyedül Magyar-Országon termő drága-kövel — Külső-Országokba is szép haszonnal folyó kereskedés, a' melyel F. Urunk is nagy meg-elegedését nyilatkoztatta újjabban, az említett *Bánya'* *Arendássaihoz*, kiket kegyelmesen eleibe bocsátott, és vett is tőlök maga számára egynehány darab *Opálok*at.

Magyar Ország

Nemes *Nyitra* Vármegye' Fő-Ispányi Székibe Királyi Biztos Gróf *Csáky* József Magyar Vice-Cancellárius O Excellentiája által lett bé-ültettetése Gróf *Erdődy* József Királyi Belső Tanácsos és Kamarás Úrnak, igen fényes tzeremóniával ment véghez *Nyitrán*n, e' folyó Hónapnak 15-dikénn; a' melyre oly számos Deputátziók

jelentek meg más N. Vármegyékből is, hogy mind az Installátzió' napján, mind a' következendőnn is, *ezerkét* száz Személyek-re terített gazdag asztalokat a' Fő-Is-pány Úr; melyeket személy szerént el járt Ő Exc. ja, 's ivott az Uri Gyülekezetek' egézségeért. — Kir. Kommisszárius Ő Exc. ja köz-örömmel kiáltatván ki a' Rendek által Assessornak, ezenn tisztes aján-lást; valamint kívánta; úgy; barátságos közönettel el is fogadta 's fel-esküdt.

N. Szala Vármegyéből írják; hogy a' fel-keltt Nemes Sereg' el ofzlása' alkalmatos-ságával se' múlatta el Mélt. Gróf *Festetics* György Királyi Kamarás Úr; jelesen teté-zni hazafiúi érdemeit, harmincz lovakat aján-dékozván, a' Felség és Ország' köz-szol-galatjára.

Nagyváradról Jan. 10-dikénn: — „F. Királyunk kegyelmes parantsolatjánál fog-va; széljel-ofzlattatott immár a' mi felkeltt Nemes Seregünk is: mindenik Divisió, kü-lön külön jelenvén meg a' Vármegye' há-za előtt; szokott jó rendel; úgymint: az Oberstlieutenánté; Jan. 5-dikénn; az Ober-steré; Jan. 7-dikénn; a' Májoré pedig teg-napi napon. Az említett Felséges Rende-lésnek nemzeti nyelvünkre fordított értel-mét, minekutánna fel-olvasta volna ezen N. Bihar Vármegyének Fő-Notáriussa: a' mi kedves Obersterünk M. *Rhédey* Lajos Úr, kinek kormányozása alatt, a' N. Se-

rég magának díszeteket szerzett: 's a' N. Vármegyének jó híret nevét is terjesztette, által adta a' zászlót az Insurrectió' dolgában ki-rendelt Vármegyei Depütátciónak, és igen szép Beszédekkel vett bútsút minden Osztálytól: mely Bútsúzásokat, szíves *Éljen* kívánásnak örvendetes kiáltozásai váltották fel, mind a' Nemes Sereg', mind pedig az öfzsze-gyülekezett Városi sokaság' részéről; valamint azon ékes és szívre-ható Beszédet is, melyet Fő-Strázsester *Dobozy* Lajos Úr tartott a' N. Sereg' képében, köz-tiszteletünkre 's szeretetünkre méltó Obersterünkhöz, és végre a' N. Sereghez is, fontos rövidséggel (*Ezen méltó Beszédek, a' már meg ígért Szabólts Vármegyeiekkal egyetemben közre botsátani, édes kötelességünknek esmérjük*)

Munkátsról Jan. 14-dikénn: — A' Nemes *Beregi* Insurgensek Tisztjeinek Uri neveket, a' múltt Augustus' 19-dikénn ugyan meg-írtam: de abbann az után a' nagy nyavalyák változást okozván, September' 19-dikénn bé-állott *Beregszászi* Gyűlésbenn, e' szerént restaurálódtak, 's maradtak meg Tisztjeink mind végig: Oberster, M. Lónyai Ferentz; Kapitány, T. Somosy Ferentz; Audítor, Kapitányi ranggal, T. Bornemisza János; Kaszfszartató, Kapitányi ranggal, T. Markovits Ferentz; Fő-Hadnagy, T. Ilosvay Gábor; Adjutáns, Fő-Hadnagyi ranggal, Luprik

Ignácz; Al-Hadnagy, Mező Péter; Zászló-
tartó, Petneházi Gábor; Strázsamesterek,
Váradi József, és Nagy Ferentz; Szekér-
Mester, Feltser, Furir, Trombitás 's a' t.
a' kik ez előtt voltak."

Mi, 7-dik Nővemberben, Vári Kvár-
télyunkból, Tisza-Ujlakra szállítódtunk;
a' már az előtt, úgymint Octóber végén,
Váriból oda költözött Ugotsaiakhoz. On-
nan 10-dikbenn, az Ugotsaiakkal együtt,
Debretzen felé indítódtunk; de három na-
pi marsunk után, egy új parantsolat által,
Károly felé fordítódván, 17-dikben oda el
is jutottunk. A' hová 20-dikban ért F.
Palatínusunk előtt ezercírozván, Ő K. Her-
tzegsége, a' többek közt, ezen szókkal dí-
tsért meg bennünket: Ich bin mit Ihnen
sehr zufrieden. Ezzel, a' Máramarosiak felé
indulván, útjából vízfőzra küldötte hozzánk
Adjutánsát, oly parantsolattal, hogy újra
tegyen bizonyosokká mindnyájunkat arról;
mely nagy gyönyörűséggel szemlélte Ő K.
Hertzege a' mi hadi-gyakorlásunkat; és
mely tökéletesen meg-élegedett legyen az-
zal. Míg az exercírozás folyt is, Distri-
ctuális Generalisunk, M. B. Splényi Gá-
bor Ő Exc. ja a' brávót sürűen kiáltozta.
Vóltak oly Nézők is, a' kik azt állították,
hogy semmit se' különböz a' mi exercíro-
zásunk a' reguláris katonákétól. Többet is
írhatnék, ha más T. N. Vármegyék benne
meg nem sértődnének. — Nov. 22-dikén

Károlyból ki-indulván, 26-dikban Várba haza jutottunk; December' 14-dikén volt Beregszászi gyűléskor, minden munda, a' ló is, egész készületivel, a' Katonaságnak oda ajándékozódott; és el o'fzlásunknak terminussa, 10-dik Januáriusra határozódott. A' mikorra tehát, mindnyájan Beregszászba gyűlvén, T. N. Vármegyénk, a' Nemes Seregnek hűségét, és fáradságát, a' Fő-Notárius Úr által mondott fontos Orátzióban, meg-köszönte; melyre Mélt. Obersterünk rövideden válaszolván, a' T. N. Vármegyének a' zászlót által adta. Ez után egy regularis Kapitány, ki éppen a' végre küldődött volt oda, meg-kínálta Vitézeinket a' regularis Katonasággal; és vállalkoztak is, mind Tisztek, mind Köz-Katonák. Melyet délben követett egy gazdag Bál; és ezt, éjfélutánnig tartott tántz; a' T. N. Vármegye' nagy Szalájában; a' hol volt az ebéd is. Az Insurgensek pedig egy nagy Vendégfogadóban vendégeltettek meg, ugyan akkor. Más nap, Te Deum Laudamus tartatott, először a' Katólikum templomban, a' Helybéli T. Plébánus által; azután a' Reformátum templomban, a' Nemes Seregnek Hadi-Káplannya által. Melyet követett ismét egy fényes, és egész viradtig tartott Bál. Ezen a' két napon, reggeltől fogva estvéig mindég folyt az ügyszás; 12-dikben haza o'fzlottunk.